

SAGSOMKOSTNINGER I STRAFFESAGER

ANNETTE OLESEN
PHD, JURIDISK INSTITUT
SYDDANSK UNIVERSITET

Lidt om undersøgelsen...

Interview(serier)

Udvælgelseskriterier

Samarbejde med et åbent og et lukket fængsel

Løsladte fra hele landet

Max. interviewserier:	Person antal:	Interview total:
1. interview	20 personer	20 interview
2. interview	11 personer	22 interview
3. interview	6 personer	18 interview
4. interview	3 personer	12 interview
5. interview	1 personer	5 interview
Total:	41 personer	77 interview

Lidt om sagsomkostninger i runde tal

- Ca. 60.000 skyldnere
- 113.349 fordringer (gennemsnitlig fordring: 17.892 kr.)
- Restancer på Restancer på 2.028 mio. kr. (18. januar 2013)
- Fra 2010-2012 er gælden steget fra 1.918 mio. kr. til 2.028 mio. kr.
- Fra 2010-2012 er inddrivelsen i runde tal steget fra 23 mio. kr. til 24 mio. kr.
- Fra 1. januar 2009 - 1. maj 2013 har:
 - 172 personer fået hel/delvis eftergivelse af i alt 8,1 mio. kr.
 - 268 personer fået gældssaneret knap 5,5 mio. kr.

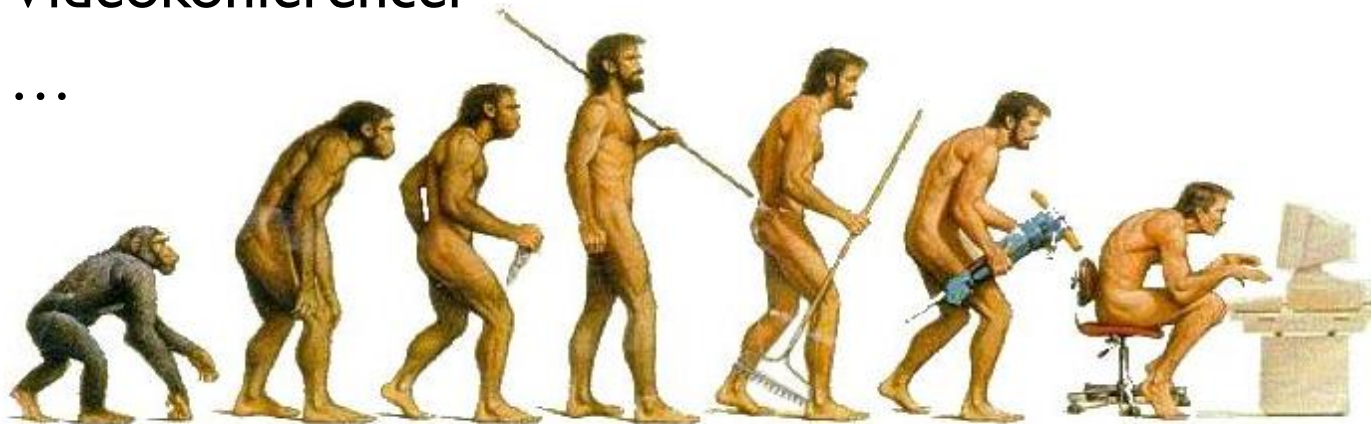
(Restancer og inddrivelsestal fra ultimo december 2012, opgivet af SKAT d. 4. feb. 2013, eftergivelse og gældssanering opgivet af RIM d. 16. maj 2013)

Ældre regel og lovændringer - nye udfordringer?

- Retspleje-reformen (1916)
- Den 1. november 2005. Inddrivelsen af gæld til sagsomkostninger i straffesager blev overført fra politiet til RIM
- Den 1. januar 2009 hjemmel til at eftergive gæld forårsaget af strafbare forhold

Virksomheder af en ældre regel forandres

- Komplicerede og derfor ressourcekrævende sager
- Stigning i udgifter til fx omfattende retsmedicinske undersøgelser
- Momstillæg til advokatsalær 1978
- Konfliktmægling som alternativ
- Videokonferencer
- ...

Hvem betaler »gildet«?

»(...) jeg kan heller ikke forstå, da jeg røg i spjældet, der siger de til mig ›Sølver, du har ret til en advokat. Har du ikke råd til en, så får du beskikket en og bla, bla, bla.‹ Men hvorfor får jeg så en regning på 80.000? Så kan det sgu da være lige meget. (...) hvordan kan man så sende en regning for det bagefter? (...) som jeg forstod det, så hvis du ikke har råd til en advokat, så kan vi beskikke en til dig. Det er det samme som at sige, at så får du en alligevel, og så koster det dig ikke noget. Men nej, nej. Du kommer til at betale nøjagtig det samme, som hvis du havde haft råd.« (Løsladt og gældsat, s. 132)

Hvem betaler hvad? – og hvad betyder uvidenheden?

»(...) der har vi lige siddet og diskuteret, hvad man egentlig betaler for, og det ved jeg stadigvæk ikke den dag i dag, og det er min tredje dom ikke.« (s.132-3)

»(...) en ting er advokatregningen, noget andet er sagsomkostningerne, jeg ved simpelthen ikke hvad det er.« (s.135)

I: »(...) jeg gik ind og ringede, så tænkte jeg årh, de der betjente de siger, det koster 3.000 at ringe, nå okay så skal jeg ikke ringe.

AO: Sagde betjentene det?

I: Ja, det kan de godt finde på i sjov altså. I arresten hvis man står og snakker længe med advokaten, så kommer de lige op og siger, det er dyrt det der(...).« (s.134)

Sagsomkostningers indvirken på varetægtsfængslingen

- De sparsommelige varetægtsfængslede (fristforlængelse, tilståelsessager)
- De spenderende varetægtsfængslede (nægter, anker, tilkalder hyppigt forsvareren)
 - De er ikke ligeglade med gælden, gælden medvirker til forskellige handlemønstre (den ene af dem er ligegyldighed)

Sagsomkostningers indvirken på afsoningen

- Symbolsk afdragsordning
- Tilkendelse af førtidspension (svært)
- Uddannelse og udland
- (Om)skoling til sort arbejde

Sagsomkostningers indvirken på løsladelsen

- **Fiktive / ingen folkeregisteradresser**
- **Beskedent hjem / beskeden levefod**
 - Ejerskabsstrategier
- **Beskæftigelse**
 - Lønindehold m.m.
 - Sociale ydelser og aktiveringsreglerne
 - Uofficiel indkomst
- **Systemfjendskhed**
 - Gælden til forhandling
 - Manglende reelle eftergivelsesmuligheder

Retlig bevidsthed uden for loven

Et alternativ til en »registreret« tilværelse

»(...) sagsomkostninger har jeg ikke rigtig mærket konsekvenserne af, for jeg har levet som pusher, så lever du ligesom i det der lovløse land – det er ligegyldigt med uddannelse og andet, for jeg havde de penge, jeg skulle have. Du ved, når man går på den gyldne vej, så tænker man ikke over de andre ting, for så lever du, som man skal, og så har du ikke de andre problemer. Jeg skal bare sælge et par gram tjald, så lever jeg, som jeg vil. Der har man ikke så mange bekymringer i den anden retning.« (s. 333)

Retlig bevidsthed med loven

Jo mere retskaffent, jo flere negative følger

- Straffeattest, CV, sociale medier (gemmer alt, glemmer intet)
- En ekstra arbejdsindsats – compensation for fortiden
- Gamle venner afslører fortiden
- Gælden påvirker det sociale liv (nye parforhold og venskaber)

»Kan jeg tillade mig at indlede et forhold med en så stor – og umiddelbar ubetalelig — gæld? Synes ikke rigtig, jeg kan byde nogen det, hvilket selvfølgelig er en lidt trist erkendelse.« (s. 350-1)

Kriminalpræventive faktorer

- Arbejde
- Uddannelse
- Permanent bolig
- Nye sociale referencerammer

Gæld (sagsomkostninger)

- Negativ påvirkning på flere kriminalpræventive faktorer
- Direkte og indirekte risikofaktor for recidiv